

ЖъоныгъуакІэм и 9-р — ТекІоныгъэшхом и Маф!

Тызэкъотмэ — Тылъэш!

Адыгэ 100 Махъ

Голос
адыгыа

1923-рэ ильясым
гъэтхапэм
къышегъэжъягъеу
къыдэкы

№ 79 (22768)

2023-рэ ильэс

ШЭМБЭТ

ЖъоныгъуакІэм и 6

ОСЭ Гъэнэфагъэ ИИЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGOVOICE.RU

тихъытыу нэкл убъохэр

Къыкілпъыкlorэ номерыр жъоныгъуакІэм
и 11-м къыдэкыщ.

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээст

1941 — 1945

Хэгъэгу зэошхом иветеранхэу лъытэнгъэ зыфэтшынхэрэ!

ТичыпІэгъу лъапІэхэр!

ТекІоныгъэм и Мафэ фэш! тышьуфэгушю!

Урысыем ис цыф лъэпкыбэхэмкэ мэфэкі лъэпэ дэдэу ар щыт. Тикъэралыгъо исхэр зэрэзэкъотхэр, Хэгъэгум зэрэфэшьыпкъэхэр аш къеъэльягъо.

Хязаб ин эзыашчэгъээ зэо лъытэнгъэшхом ыуж ильэс 78-рэ тешэжьыгъэми, а ильэс къинхэр зэпзычыгъэхэр, ылжыкіэ хэгъэгур зыпкь изыгъэуцожьыгъэхэр шүкікэ егъашы тыгу илтыштых, Хэгъэгум узэрэфэшьыпкъэн фаемкэ ренэу щысэтехыпшэу тиэштых.

ТекІоныгъэр къыдэзыхыгъэхэм ящихъу мыш фэдэ мафэм тэо, псэемыблэжъэу тылым щилэжьагъэхэм тызэррафэрэзэм игугу тэшы, фашизмэм пэуцужхээз фэхыгъэхэм тафэшьыгъо.

Хэгъэгу зэошхом ильэхъан лъыхъужынгъэшхо зезыхъагъэхэр ренэу щысэтехыпшэу тиэштых, 1945-рэ ильэсым нацизмэ зэрэтекъуагъэхэм тырыгушхощт. Урысыем идзэкlopхэм ветеранхэр ящисэтехыпшэу Хэгъэгу зэошхом ильэхъан тятэхэмрэ тятэжхэмрэ зыфэзэуагъэхэр непэ къагъэгъунэн фаеу мэхъу. Урысыем идзэ-

кlopхэмрэ иофицерхэмрэ хэушъхяфыкыгъэ дээ операциеу Украинаэм щыккорэм яшьэрьль щагъэцаклээ, Урысыем итекІоныгъэхэм ахагъаъо, тикъэралыгъо ишынэгъончагъэ къагъэгъунэ.

Тиветеран лъапІэхэми, тылым щилэжьагъэхами, ыашэр зыыгъэу Хэгъэгум ифедэхэр непэ къэгъэгъунэхэрэми тхашьуугъэпсэу ятэо.

ТичыпІэгъу лъапІэхэр, псауныгъэ пытэ, щылэкэ-псэуклэ дэгъу шъуиленэу, шумурэ насыпымрэ шъуащымыкленэу, мамыр ошьогур ренэу къышьушхарьынэу шъуфтээо!

Адыгэ Республикаэм и Лышъхъэу, Урысые политическэ партиеу «Единэ Россиим» ишъольыр къутамэ и Секретарэу КъУМПЫЛ Мурат Адыгэ Республикаэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир НАРОЖНЭР

Сичийн Шэгчийн Лъашэхэр!

ТекІоныгъэм и Мафэ фәшI сыгу къыздеIэу сышъуфәгушIo!

Сыд фэдиз уаҳтэ тешләгъэм, жъоныгъуакәм и 9-р тихэгъет анахъеү щагъельеп!эрэ мәфәккәу, зәфагъэр, цыфыгъэр, шүр зәрәтек!орәм имафәү щытышт. Ау ац даклоу мы мафәм гур цыккү мәхъу, сыда пломә Теклоныгъэм еклүрә гъогур кылхъагъэ ыккі кын дәдәгъ. Тхъамык!агъоу, гукъау заом къыздихъыгъэр, зигупсәхәмрә зиалхылхәмрә зыш!ок!одыгъэр, ныбжыклихъеү хъадәгъур къызылыны!есыгъэр зэрәбэр зыштыгъеүпшәгъуай. Хэгъегу зәошхом хәләжъагъеҳеү тичыгу гupsә фашизмәм щызыухъумагъеҳэр ренеү тиш!әжъ хәлтыштых. Ейәш!эрэ щылхъур ахәм адәжъ, ахәм лъәшәу тафәраз.

ахэм ажээ, ахэм льэшэү тафэрэз.
Гухэкл нахь мышлэми, уахьтэр льы-
клюат къэс заом хэллэжьяахээр нахь
маклэ мэхүүх. Ареу щитми, тызыф-
гушлон, гущылэ фабхээр зэтлон, лъхан-
чэу шъхьашэ зыфэтшын тльэкыищхэр
непи зарашынхээр насындыгъашху.

Хэгъэгү зэошхом иветеранхэу згъэлъаплэхэрэр! Ушетыплэ кынен шьуапекіе къикыгъэхэр зэпышьучынхэ шьульякыгъ, шьуицылэнтигъэрэ шьуипсаунтигъэрэ къарыклощтым шьуемыгупшисэу тыщилэнену, тылэжжэнену, тынасыпышонену амал тэжкугъэгъотигъ. Урысые Федерацием къырыклощтымкіе пшъэдэкыжь зэрэшьухырэр къизэрэжжүгурлыорэмкіе, Хэгъэгум шулъэлью фышьюиэмкіе ренен щысэтехыплэу шьути.

Ветеран лъапIэхэр, сыгу къыздедеэу
сыштыуфэлъало псаунгыгъэ пытэ шьуи-
лэнэу, шьуигъашэ къыхъэ хүнэнэ, шьу-
гукъэ шьурэхъатынэу! Шьуичынфэу
тэлтээ эл ашиг та тэвэрийнхийн цитадэл!

Мәфәкілдік — Текңоныгъэм и
Мағақыла джыны за сыйнұғасыншы!

ШЪЭҮМЭН Хязгаат

Адыгейм и Шышъхъэ къафэгушIуагъ

1941 — 1945-рэ ильэсхэм щыгэгэ Хэгъэгу зэошхом Теклоныгъэр кызызыдахыгъэр ильэс 78-рэ зэрэххүрэм фэгэххыгъэ игъэкшотыгъэ зэлүклэр республикэм и Къэралыгъо филармоние тыгъуасэ щыклюагь.

Іофтхъабзэм хэлэжьагъэх Адыгейим и Лышьхъэу Къумпыл Мурат, АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Тхаматеу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шхъаэу Сергей Дрокиныр, АР-м ыцкэлэ Урысые Федерациим и Федеральнэ Зэлыкэ Федерациимкэ и Совет исенаторэу Александр Наролиныр, АР-м ыцкэлэ Урысыем и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Хъасанэкъо Мурат, АР-м иветранхэм я Совет итхъаматэу Къоджэ Аспълан, АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, АР-м и Къэралыгъо Совет — кинар къэгъэльэгъоным икъызыэухын хэлэжьэнэу Мыекъуапэ къэкъуагъ. Адыгейим щыщ бзыльфыгъэхэу зишьхъэгъусэхэр хэушьхъафыкыгъэ дээ операцием хэлажьэхэрэм ясурэтхэр Къэралыгъо филармонием къыщагъэльэгъуагъэх. Адыгейим и Лышьхъэ проектым къыдыригъэштагь. Къэгъэльэгъоным зеплым, проектым хэлажьэхэрэм задэгүчийэм, обществэм изэкъогъяэуценкэ патриотическэ йофтхъабзэхэмрэ проектихэмрэ мэхъянэшхо зэрялэр Къумпыл Мурат къыхигъэшыгь.

«Тихэгээр ис лъэпкъхэр шъхьафитэу, мамырэу посэнхэр лъаплэу къафыдэкыгь, нацизмэр зэрэццинаагьор зыщыдгээльупшэх хүүтэл. Джыдээм нацизмэй ышыхъээ къызыщиэтыжьирэ лъэхъаным тарихъя хууль-шадаагээм, яшылгъаплэ къетуухуу-

хувьс шаалжхам, яшынкынто кыстыкуху мэн фае. Лыхъужхъэм япхъорэльфхэр Хэгъегум изыкыныгъэрэ ишъхъафиты ныгъэрэ къаухъумэн фаеу непэ чылпэ ифялгъэр», – **кыбыягъ Күмпүйл Мурат.** Республикаем и Лышъхъэ кызыэрэхин

Республикэм и Лышъхъэ къизэрэхи-

гъещыгъэмкіэ, дзэкъулыкъушІехъеми, гу-
факлохъеми, мобилизацием къыхиубытэу
Адыгейм икыгъе дзэкопІехъеми хеушъхъа-
фыкыгъе дзэ операцием япшъэрыйль
елопІенчъеу щагъецакіэ, лыхъужъынгъе
къызхагъафзээ мэзаох.

«Дзэклол! пэлчь тырэгушхо. Зипшье-
рыльхэр зыгъэцаклээс лыхъужынгъэ
къызыхээзыгъэфэргэ тидзэклолхэр тици-
гъулшэцхэп Хэгъэгу зэошхом ильэхэн
зищыгъэныгъэ зытыгъэхэр тигу зэрильхэм
фэдэү», — **кыбыуагъ Адыгейим и Лышь-**
хъэ.

Хэвч. Зэйлкэм хэлэжьагаэхэм Хэгээгүм ишхъяфтыныгээ къаухумээ фэхыгтэхэр, зэоуж лъэхъаным къэралыгтэйор зыпкэ изыгтэуцожыгтэхэр агу къагье-Кыжжыгтэх.

«Текңоныгъэр къыдээзыыхъыгъэхэм псэ-емыблэжыныгъеу къызхагъефагъем, ахэм *лошынкыл* гъэхъагъеу ялхэм тарэгушхо, ахэм тизыкыныгъе нахь агъэлытэ. Президентэу Владимир Путиным зэрэхигъяунэфыкыгъеу, «непэ тэ къинигохэр зэлпүччинхэ тээзыгъэлэжкырэр тяятэжжэлэхэм щысэ зэрэтатхырэр ары. Ахэм яосынетхэр дгъэцэлэнхэм тишыгыкъеу ыуж титын фае. Тэ ылэклэ түлтывызгъэклиатэрэр Хэгъэгум тыйзэрэфэшьгыкъэмрэ зыкыныгъе зэрэтхэльмынэр ары». Тидзээклолхэр зэрэтеклощхэм тицыхэв тель, Текңоныгъэр къыдахыгъеу ахэм ядэжжэлэхэм тийшээжжэхэйнэр тэгүгъе». — **Кызыгъарт Күмпүл Мурат.**

— Кынчылай Күмпүлүк Мурат. Адыгейим и Лыштышхэе республикэм иветеранхэм Теклоныгъэм и Мафэкъе къафэгүшүягъ, республикэм ис пстэуми псачуныш э пытэ, щылэкіл-псэукі дэгъу ялангау, шүм щымыкілэнхэу, мамырэу псэунхэу къафэльшүягъ.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэри республикэм исхэмре ихъаклэхэмре Теклоныгъэм и Мафэклэ къафэшушуагъ. Ioфтьабзэр концертка аухыгъ

Мэхъянэшхо зи ІЭ Йофтхъабзэхэм ашыц

Адыгейм и Лышъхъэу Къумпыл Мурат Урысые Федерацием и Общественнэ палатэ хэтэу, фондэу «Звезда и Лира» зыфиорэм ипащэу, мысатыу организацьеу «Самарскэ хэкумкэ Хэгъэгум идзэкъулыкъушшэхэм яунагъохэм я Комитет» зыфиорэм илэшъхъэтетгэу, проектгэу «Лышъужъхэм яшъхъэгъусэхэр» зыфиорэм киэнцаю фэхъугъэ Екатерина Колотовкинар республикэм и Правительствэ и Унэ щыригъэблэгъагь.

«Клээхэу заом йутхэм яунагъо къызэржэрэр ашээ. Партиеу «Единэ Россием», общественне организациехэм, цыиф гумыза-гъэхэм ялгылгыу хэльэу түлэрэр зэкээ зэшлэхэх хэушхъяфыкы-гъэ дээ операцием хэлажьэхэрэм, ахэм яунагъохэм, мобилизацием къыхиубытэгъэ ялахылхэм таде-лэнным пае. Заом йутхэм ялоф

ТОВКИНАМ.

Дзээкулыкъушэхэм социальнэ
Іэпүіэгъу ятыгъэным, ахэм яэ-
зэнхэм ыкіи реабилитацием
япхыгъэ тофыгъо пстэуми мы
зэлукіэгъум ильэхъан атегуышыла-
гъэх.

Ілпайыгъо аратырэм джыри нахъ зөгъэушъомбгүйгъенмкә амалыккәхэр яңе хүнхәм төгъэспүхъэгъэ унашъохэр Къумпыл Мурат афишыгъэх.

АР-м и Лышъэ ипресс-къулыкъу

ЕгъэшІэрэ щытхъур ыдэжь

Хэгъэгу зэошхор зыщыгъэ льэхъаныр лыкыуатэ къэс нахь льэшэу зэхэтэшэ Теклоныгъэшхор кыдахынам фэш тицыфхэм лыхъуж-ныгъэу зэрахъагъэр. Яхэгъэгу къаухъумэнам пае нэбгыре миллион чыагъэхэм апсэ атыгь. Псау къэзыгъэзжыгъэхэм нафе кытфаши тидэклол лыбланэхэм егъэшІэрэ щытхъур къизэралэжыгъэр.

Гъэм дэфагъэх. Аш окопхэм адсхэу пым пэуцужьыщгъэх. Разведчикхэр ягъусэу шончэо полкын мафэм километри 100 кыкыщтыгъ. Зэрэшыхэрэм кыхэкіеу клохээ хэччьещтыгъэх, арэу Ѣытми ыпкэ лыкотагъэх, теклоныгъэм фэбэнагъэх.

Сыдэу Ѣытми, тидэхэр Брестлау къеклолагъэх. Полкын иперытхэм ашыххэр Берлин клаагъэх, Николай зыхэтигъэм пшъэриль кыфашыгъ пийхэр зэрыс къалэм дэт унхэр льэпсэклиод агъэклодынхэу. Мыш дэжым Николай ишыгъенгъэх Ѣынагъо Ѣыт хъугъэшлагъэм хэфагь. Мурадау ягъэхэр зызыгъэбыльхэу чыунхээм арыс нэмыцхэр къэдзыхыгъэнхэр ары. Чыгум хэубгыуагъехэу нэмыцхэм къатупщирэ топыщэм зыщаухъумээ пыир зычэс чыунэм нэсыгъехэу, замполитым Ѣэр кытефагь, ежь Николай Ѣыгыгъэ Ѣырыкүм ильядакъе киутыгъ. Анахь хъуль-шэгъэ инир зыыхыгъэр фашистхэр бэу зычэсигъэхэу псеуплэ анахь иным хэтигъэ чынунэр ары. Полкын идэклол куп хэтхэр чыунэм идэпкъ пэгъунгъо къеклолагъэх, пыир къогум къуаъэзыхыгъэу Ѣытгъэх нахь мышеми, тидэклолхэм къяощтыгъэх, зыкъатынэу къеуцуалэштыгъэхэп. Зынныбдэгъу дзэклол горэ тегушхуи, пыир зыдэс тлыаклэм зыдэпплэ, къеохи къаукыгъ. Ашыгъум Николай гранатыр Ѣытгъэу гъунэгъо Ѣытгъэти,

бэрэ емыгупшысэу фашистхэм ахидзагь. Аш лыблэнагъэ зэрэзэрихыгъэм ишыагъэх Ѣынэр къагъеуагь ыкы нэмыцхэр зэхагъэтэкуагъэх. Ау гукъау нахь мышеми, тидэклолыбэхэм апсэ атыгь, Николай иныбдэгъуи хэкодагь, ежым ыкы нэмыцхэм шьобххэр атещагъэхуагъэх.

Лыблэнагъэ зэрэзэрихыгъэм фэш Николай Борис ыкъом медалэу «За боевые заслуги» зыфиорэр кыфагъэшшошагь. Аш ыуж тэклу тешлагъэу Хэгъэгу зэошхом иорденэу я 2-рэ шьушаэ зиэр, медалэу «Зы победу над Германией» зыфиорэр, нэмыцтын льаплэхэри къиратыгъэх.

Къелазэхи ыльякъо къызытуетцожыгъэр мэзиту хъугъэу Николай Иваново-Франковск, нэужум Львов агъаклуи, къалэм икомендатурэ къулыкъур Ѣицхыгъ, Балашовскэ авиационнэ училищир къызечухым, Камчаткэ аэростатым идээ часть пэчэнгыгъэ дызэрихъагь, подполковник цэр илэх отставкэм клаагъэ. Ишьашэ апшэрэ гъесэнгъэ зэргийгъэтий, музыкэмкэ къэлэгъаджэу къызечухым, Гурйт Азием къулыкъур Ѣицхынэу агъэклугъ. Чыпэу къулыкъур зыщихын ыльякынштим зыхагъадэм узбек къалэу Андижан къыхихыгъ, Николай янэ зыщыпсэущтыгъэм ар километри 100 нылэп зэрэпчэжыгъэх.

Фергана курсхэр къызыщеу хым къухэлэвтэхэм ягъэцэ-къэжынкэ техникиу кулыкъур ыхыгъ. Ишхъэгъусэу Мария Решетниковам мыш нэуасэ Ѣыфхэхуагъ. Полтава Ѣыгъэ летчикхэр зыщырагъэджэрэ частым агъэктонэу Николай къызыраом, бзыльфыгъэм езэгъи къызэрэшагъэх ыкы зэгъусэху клаагъэх. Ау чыплэ ямы-лэжэу тифи, частым икомандир иунашьокэ Николай кулыкъур ыхынэу нэмыкч чыплэ агъакло. Джащтуу унэгъо ныбжыкъэл 1959-рэ ильэсэм Мыекъуалэ къагъаклуи, къалэм дэтигъэ еджэлэ авиаполкын кулыкъур Ѣицхыгъ. Пенсием окофэ лэпэсэнэгъэшко зылэклэль дээ специалисттэу Николай Бурдун Родниковым Ѣылэ аэрородромым иоф Ѣицхыгъ.

Николайрэ Мариерэ къалэрэ пшьашэрэ зэдаплугъ, зедалэжыгъ. Икъалэ ятэ ильягъо къыхихыгъыгъ, Балашовскэ авиационнэ училищир къызечухым, Камчаткэ аэростатым идээ часть пэчэнгыгъэ дызэрихъагь, подполковник цэр илэх отставкэм клаагъэ. Ишьашэ апшэрэ гъесэнгъэ зэргийгъэтий, музыкэмкэ къэлэгъаджэу къызечухым, Гурйт Азием къулыкъур Ѣицхынэу агъэклугъ. Чыпэу къулыкъур зыщихын ыльякынштим зыхагъадэм узбек къалэу Андижан къыхихыгъ, Николай янэ зыщыпсэущтыгъэм ар километри 100 нылэп зэрэпчэжыгъэх.

**Зыгъэхъазырыгъэр
КИАРЭ Фатим.**

Ахэм зэу ашыц Бурдун Николай Борис ыкъор. 1926-рэ ильэсэм мэзаем и 14-м Киев хэкум ит селоу Демьянцы Переяславль-Хмельницкэм къыцыхъугъ. Кълэцыкъур лъэклэ шыгъэ мэкүмэш унагъом къихъухъагь. 1930-рэ ильэсэм ошэ-дэмшишэу яунагъокэ тхъамыкагьо къафыкъокыгь — ятэ кулак алы, хъапсам агъэтэсигъ, Николай янэ игъусэу район гупчэм псэуплэклэ загъээнэу хъугъэ. Бзыльфыгъэм зыпари ышэштыгъэп, аш къыхъекэу къин ылъэгъуагь, икъэрикъэу Ѣыгъенгъэм хэгъозэжынэу хъугъэ. Мыш Хэгъэгу зэошхор къацылтыгъэсигъ, а лъэхъаным янэр икъэлэштэхъорэ къинишо альэгъуагь, гъаблэмэрэ чылээмрэ алэклэгъигь.

1943-рэ ильэсэм Украина шхъафит зашыжь лъэхъаным, Дзэ Плытжын исатыр хэхъанхэу кълэлаклэхэр аугъоицтыгъэх. Ашыгъум Николай Бурдун ыныбжь ильэс 17 хъугъэ къодыу чыпэ военкоматыр къеджагь. Ныбжыкъэхэм ягъусэу

дзэклол ныбжыкъэ курсым Ѣеджэнэу Харьков агъэклугъ. Ильэнснъкъом къыклоц илэгъхэм ягъусэу Ѣашем ыкы нэмыкч шонч хылъэхэм арьонхэу агъэсагъэх. Еджэныр къызеухым Сандомирскэ плацдармэм шыгъ фронтын агъэклугъ, Апэрэ Украина фронтын ия 969-рэ шончэо полк ия 273-рэ шончэо девизие кулыкъур Ѣицхыгъигь.

Львов-Сандомир операциер Ѣыкъозэ Советскэ Союзым имаршалэу Иван Коневыр япашэу къалэу Сандомир исэмэгу нэпкъэу Вислы дэжь плацдармэр аубты. Ар ялэубгытэу 1945-рэ ильэсэм шыгъэ мазэм тидэхэр пым пэуцужхээзэ Польшэр шхъафит ашыжы ыкы Германием Ѣехэх. Тисоветскэ лъяхъужхэм ягъусэу Николай Одер дахьэ ыкы гитлеровцэхэр зэхагъэтакъо.

Николай Борис ыкъом игуке-къыжхэмкэ, ежь зыхэт дээм псыхъо Одер зызепчым, нэмыц къуаджэу зэхагъэтэкуа-

Жъоныгъуакэм и 7-р — радиом, зэпхынгъэм ильэнкъо пстэуми иоф ашызышІхэрэм я Маф

Амакъэ жъынчэу бэрэ орэлү!

Къэбар жъугъэм иамал пстэуми радиор нахь аткы. Мыр нэбгырабэхэм яшыгъенгъэ пытэу хэуцаагь. Мэкъэм ыкы къэбар зэфэшхъафхэр зэпымью непэреным машинэхэм, пщерхъялпэ, дачэм, нэмыкч чыпэхэм ашызэхэохы. Мэфэкыр хэзигъэунэфыкхэрэм ашыщых Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгэим» радиокъетынхэмкэ икулыкъу иофышишІхэр. Аш ишащэу Хъакъэмиз Сусанэ гүшүэгъу тыфхэуагь.

Щыгъенгъэм зыэрэзэблихъурэм диштэу радиом иофшын эгъэпсы. Адыгэ Къэралыгъо телерадиокомпаниемрэ радиомрэ зыч-зыччэу зэготхэу зэдэлажъэх. Телевидением икорреспондентхэм къахырэ къэбархэр радиом иамалхэмкэ цыфхэм алагъохы, афалуатэ, зэхагъагъэхы.

— Непэ федеральнэ каналитумэ иоф ашытэшІэ, — къеуатэ Хъакъэмиз Сусанэ. — Ахэр «Урысъем ирадио» ыкы «Маяк» зыфиохъэрэр арых. «Урысъем ирадио» тыхызэрихъэрэр иофшын мафхэу блыпэм — бэрэсказхом төртэй. Шэмбэтым зы къыдэкыгутиэр, тхъаумафэр — зыгъэспэфыгъу. Каналэу «Маякым» нахыбэрэ тыхыхъэ, ау аш къэбар закъохэр ары къышытлутэхэрэр. Сыхьат къэс тыхыдэкы. Мафэм къэбарыкъеу къытэклахъэхэрэр хэдгъэхъожыхъээ, къэтыхъэрэ тэгъэпсых. Дгъэхъазыррэ къэ-

тынхэм ашыщых: «Тихъакл» (бзитлукэ къыдэкы), «Зэуухыгъэ эфир», «Нэпльэгъу». Икъыбым Ѣыпсэурэ тильэп-къэгъхэм апае арапыбзэки, тыркубзэки программэхэу дгъэхъазырхэрэр Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгэим» ителеграм-каналэу «Джэрпэдэжэж» зыфиорэм къехъэх.

Непэ нэбгыре 16 фэдизмэ радиом иоф Ѣашшэ. Зыхэм ильэс 20-м жъугъэ, адрэхэр ильэс 10 хъугъэхээ, ау зэкъэм яофшэн хэшыхык фырь, илэпэсэнгъэ ахэль. Радиокъетынхэмкэ къулыкъум ишащэ зызэрэхигъэшыгъэмкэ, «АР-м изаслужене журналист» зыфиорэ Ѣытхъуцэх ашыщыбэхэм къафагъэшшошагь, джащ фэдэу ахэр зэнэхъокуу зэфэшхъафхэм ахлажъэх. Анахь шхъаалэу тигушигъэтуу ылъытээрэ зэгурьицээ, зэдэлжэх купэу зэрэзэхэтхэр, рэхъатныгэе ахэлжэу иоф зэршээрэр ары.

Къэбар жъугъэм иамал пстэуми радиор анахь ирынфэгоу Ѣыт. Учъами, укъоми, иоф пшэми аш уедэун ольэкы. Арышь, радиом иофышишІхэм пшэ-

рыль шхъаалэу ялэр гүшүэгъу къафорэр гурыгъошюу, куоу, ау къэклэу купэхээлэу гээгъээзжыгъэх ахэль. Тигушигъэтуу къызэрэхигъэшыгъэмкэ, ильэс пчагъэхэм радиом иоф Ѣызышигъэ зыгъэхээ, агъэбагъо лъагъэкотэнэм непэ радиом иоф Ѣызышигъэхэрэр ылж итых.

ЮШЫИНЭ Сусан.

Халимэт, Наталья,

1941-1945

Текнонгъэм и Мафэу жъоныгъакэм и 9-м ильэс къес хагъэунэфыкырэм лыхъужъхэр, заом хэкодагъэхэр агу кышацгъэжых. Ахэм ашыщых партизанхэри. Бзыльфыгъицхэу непэ нэуасэ шузыфэтшыщхэр Хэгъэгу зэошхом ильэхъан лыхъужъныгъэ зезыхъэгъэ партизанхэм ашыщых.

Фашистхэм зафигъэццыктугъэп

Анэрэ адыгэ бзыльфыгъэу Адыгеим нотариусу и Адьгэр Къоджэ Халимэт Исхъакъ ыпхъур арыгъэ.

Совет хабзэу къыдахыгъэм цыиф еджагъэхэр ишыкігъагъэх. Халимэт Ермэлхъаблэ — юридическэ техникумыр, нэужым Краснодар дэт мэкүмэн институтын июридическэ факультет къыухыгъэх, шэнэгъэ дэгүү зэригъэгъэгъэу къыгъэзэжыгъагъ.

Охътабэ тырамыгъашау Халимэт Мыекъуапэ дэт нотариальнэ конторэм ипащэу агъенэфагъ. Бзыльфыгъэ үшүм игъэшэ гьогоу зытемыгъицхэри къыхихыгъ. Хэти фэдэу унагъуу, сабыи, ныбдэгъуу илэнхэу фэгъя, ау игүхэлтышоу къыздырихъакъихэр Хэгъэгу зэошхуу къежагъем зэпиутыгъэх.

Анэрэхэм ашыщэу

1942-рэ ильэсийн пыим Мыекъуапэ ыштээгъагъ. Мэфи 172-у ар къалэм зыщихъушаагъэм къэлэдэсхэм хазабэу къафихыгъэх мыуухыж.

Халимэт коммунистхэм ясатырэ хэхъэгъахэу щытыгъ. Зихэгъэгүү шу зыльгэгүүрэ пшъашъэм нэмыцхэр къызэрэттебанхэу Мыекъуапэ подпольнэ комитетэе щызэхажацэм ишуагъэе ри гъакынэу тыриубытгъагъ. Джарэущтэу пыим пэуцужхэрэм ахэхъагъ.

А комитетым хэтыгъэхэм лыгъэу зэрхъагъэр къыбургууонын фэш къалэм щыхъуштгъэ-щышэштгъэхэр унэгуу къыкігъэбъацонхэ фое. Гитлер Мыекъопэ чыдаагъэр къызэкигъехынам фэш

вермахт ихэшьыпкыгъэ уэшьыгъэ дээхэр Урысын икъыблэ шольтыр къырищэштгъэх. Нэмыцхэм Мыекъуапэ уцуулэхэгъэфедэштгъэ, Туалсэ аштэнэм щигугхээз танкхэри, дээхэри къыдащэштгъэх ыкчи дашыжыцтыгъэх. Къалэр вермахт мэхъэнэ ин зэртире команднэ пункт хуульгъагъэ. Ахэм ар къадэмыхууным пае пыим иунашьохэр зыфдэхэр шылыкьагъэ хэлтээ советскэ дзээпашэхэм алэклигъэхъянхэ фэгъя. Ар зипшъериль шыхьаэу зыфэхъувгъагъэр подпольнэ ишъэфзехъэхэмэ партизанхэмэ. Ахэм Къоджэ Халимэти ахэтигъ.

Нэмыцхэм зыкъямыгъашау ыкчи ямыгъэлэгъюю иоф пшэнэри къинигъ. Къалэр заштагъем къыщегъэжъагъэу фашистхэм яжъалмыгъэ мафэ къес къагъэлэхъагъоштгъэ. Лажэ зимиэ къелдэсхэр дашыхэти, агъэтэйсүштгъэх, хазаб арагъэлэхъагъоштгъэ, аукыщтгъэх. Нэмыцхэр Мыекъуапэ дэсыфэхэ нэбгырэ 4000-м ехуу аукыгъ, ахэм янахыбэр сабыих, бзыльфыгъэх, нэжъ-лужъых.

Джащ фэдэ жъалымыгъэм пэуцужызэ Мыекъопэ подпольнэ иоф ышэштгъэ. Фашистхэм къаугупшысигъагъ подпольщикхэр зыгъэпшынэштхэ структурэ. Аш полицайхэу пыим гохагъэхэр ары хэтигъэхэр. Нэбгыришье пэгчэ зы полицай алтыгъэштгъэ. Аш фэшхъафэу полициум агентурэ шъэф илагъ. Пыим гохъэгъэ къэлэдэсхэу аш хэтхэм партизанхэм, коммунистхэм, зэолхэм,

НКВД-м иофышиштхэм, Ынатлэхэм альтыгъэхэм якъэбарэу ашэхэрэр нэмыцхэм анагъэсүштгъэх. Ашыщэу къагъотихэрэ зыукиштхэ укэлэх куп нэбгырэ 20 хэтэу ялагъ.

Джащ фэдэ охтэ къиним узшыпсэүштгъэ къалэм чэхи, мафи зыщыгъэбильнэри къинигъэ. Къалэр иныгъэп, цыифхэр нахьыбэмкэ зэрэштгъэх, къемышлахэу къыноплэксонхи альэкъицтгъэ. Анахьау уподпольщикынэ, бзэгү уахынын лъэшэу щынэгъуагъ.

Сид икъинигъэми, комитетым хэтхэм япчагъ къыхахъоштгъэ, шъэфэу гэзэтхэр, листовкхэр къыдаагъэштгъэ.

Гъэх. Цыифхэм пыим иоффхэр зытетхэр тидзэхэм алэклигъахъэштгъигъ.

Бзэгү зыхыгъэр къэнагъ

Халимэт зыштэштгъэ цыифхэм пыим гохагъэхэм ашыщ ар къымыльгъагъэе, нэмыцхэм алэклигъэштгъигъ. Бзыльфыгъэм нэмыцхэр къэлэ сымэджэштгъим иоф Ѣзыштгъэ врачхэр, къэлэ исполкомын псаунгыэр къэхуумэгъенэмыкэ иотдел ипащэ, фэшхъафхэр нэмыцхэм аубытыгъагъэх. Халимэт гестапэм ичыунэ чадзэгъагъ. Нэмыцхэм алэклигъэштгъигъ.

Бзыльфыгъэм хазаб рагъэлэгъоу чыунэм чагъэсигъ. Подпольщикхэр зыхэтхэм ацэхэр къафиуагъэп, иофхэр зыпыльхэр аригъештгъэп. Бэлахь тэлтигъэми, ышъхэе лэтыгъэу, зыфэхъдэрэ ышэштгъэ ар фашистхэм аукыгъ.

Партизан отрядын хэтигъэе пионерэу Жена Попови Халимэти зы мафэм аукыгъэх. Нэужым Мыекъуапэ игурыт едкаплэу N 8-м, Жене зыщеджэштгъэ. Аш ыцэ фаусыгъагъ.

Халимэт шхъэкъэфагъэ фашызэ Мыекъуапэ имемориал шхъхаэ щагъэтылтигъыгъ. Аш ыпсэ хэгъэгум зэрэфитгъээр къэлэдэсхэм лыгъэшхуу алтыгъат.

Непэ мамырэу тэпсэу. Мэфэкхэри хэтэгъэунэфыкыых. Аш фэдэ Ѣылаклэр къытфэзыхуумагъэхэм, зэуаплэм үүмтэхэм, аш ыкыб Ѣылхэу лыгъэ зезыхъагъэхэм апсэ зэрэтигъэр лыгъэшхуунгыгъэ афэплигъэунэу щыт. Къоджэ Халимэти ахэм ашыщ.

Партизанкэу «Наташа»

Зэо лъэхъаным Мыекъуапэ Ѣызэхажэгъэгъэ партизан отрядэу «Лъышэлэж» зыфиорэм хэтыгъэ разведчицэ цэлэрийн Наташа Служава зэрэджештгъэхэр «Наташа». Лыгъэу зэрихъагъэм пае бзыльфыгъэу отрядын хэтыгъэхэм ашыщэу а зыр ары орденэу «Солдатская слава» зыфиорэр къызэрратыгъэр.

Хэтигъя Наталья?

Нэмыцхэр Адыгеим къихъэхи Мыекъуапэ заубытам, тизэолхэм яшыкігъэ къэбархэр ренэу ыкчи шъэфэу анигъэсүштгъэ. Пыир зыдэс къалэм къаклоти, зэраубытам альэкъицхэ ышээзэ, подполковникхэм зауылъакъэштгъэ, нэмыцхэм аушъэфирэ къэбархэр партизанхэм анигъэсүштгъэ. Чэчи мафи ымыгуу полицайхэмэ гестапэм иагентхэмэр

зыдизыгъэ къалэм къыщикухъэштгъэ. Закъыхимыгъэшэу, инэосэ цыифхэм защицдэзэ, зишүагъэ къэклэхэр къытугъоштгъэх.

Мафэ горэм Наталье унэшьо пытэ къыфаши, къалэм къатлупшгъэ. Фашистхэм якъухъэлъатхэр зыдэштгээ аэрордомын десантэу къышыратлупшэхъигъагъэм самолет 23-рэ щагъэстгъэ. Бгуйтумки цыифыгъэ хэкодагъ.

Псаоу къэнагъэхэм акыншьохэр зэхэ-

стыхъагъэхэу, пыим зышуагъэбильнээ, партизан отрядэу мээым хэсэм къекло-лэгъагъэх. Ахэм зэрээзэнхэ уци, бинти отрядын илагъэ. Машлом зэхистихъагъэхэм афашишэн альэкъицтгъээ закъор пыим къызэлкыгъэхъэгъэ къалэм шъэфэу клонхэшь, ящыкігъэ Ѣэзэгъу уцхэр къафахынхэр ары.

Партизанхэр зэхэгүштээжъхи, а пшээриль къинир разведчикэу Наталье ыгъэцэлкэнэу зэдаштагъ. Разведчицэу Наталья Служава къызэлкыгъагъэп. Мыекъуапэ нэмыцхэр бэу зэрэдэхэр ышээзэ, шъэфэу, подпольщикхэм зауыгъэ-кагъ, иофыр зытетыр, морякхэм үэгъэстгъэхэр зэрэтигъэр агуригъауи, Ѣэзэгъу уцхэмрэ нэмыцхэм медикаментэу ящыкігъэштхэмрэ къафихыгъагъэх. Морякхэр зауыхъужхэм, зыдэштгээ хы Шуцэл атгүүшжыгъагъэх.

Хэгъэгу зэошхор заухым, купэу «Лъышэаклор» зэхачи, Мыекъопэ аэрордомын къыштэйсэхъигъэгъэ десантникхэу псаоу къэнагъэхэр зэкээ къагъотыжыгъагъэх. Пстэуми ягуалэу Наталье игулы

къашыщтыгъ, сэлам рахыжынэу къыкэлэгъэштгъэх. Ахэр опсэуфэхкэе партизанкэу «Наташэ» ашыгъупшагъэп.

Евдокия «Афэдгъэгъущтэп»

Кононенкэ Евдокиес Василий ыпхъур станицэу Барсуки (Ставрополь край) дэт унэу ибэхэр зыщаыгъыштыгъэхэм щапIугъ. Ыныбжь илъэс 16-м зынэсүм трактористэу ИофшIэнэриг ригъэжьэгъагь. Аиыгъум сидым ригъешIения заор къежьищтыми, ежсыр партизанхэм ахэхьащтыми...

— Мафэ горэм М. И. Калининыр псэо-лээшхэм къахэхьэгъагь. Социалистическе зэнэкъоюм чанэу хэлэжьэрэ юфшишхэм ац/эхэр тиинженер къыригъетхи, ахэр къыхащхээ, алапхэр къубуытыгъагъах, тилофшакэ къыштыхъулагь, кытфэрэзагь. А пэрхэм сэри сахэтыгь, — бэрэ ыгуу къекыжьищтыгь Евдокие.

Ишхъэгъусэ кыгью Налычук Юф щишлагь, комбинатын икомсомольскэ организацие илещагь, госпиталын мъяащэрэ зэоли фыкууагъэхэм ишуагъе аригъекищтыгь. Изакуу лын литрэ 20 фэдиз ахэм афитгь. Зоя Космодемьянскэр нэмьцхэм зэрраукаагъэр зызэхехэм партизанхэм ахахь, Къэрэшэе къушхъэхэм якугъагъах.

Партизан купым хэтыгъэхэр, илещагъэхэр сидигьу щигуулшагъэхэп. «Товарищ Оскановыр тикомандирыгь, Соколовыр ашт игодзагь, Галич — политрукыгь, отделением икомандирыгьэр Иван Гридин. Партизанхэу Наташа Василенкэр, П. Головко, К. Евтушенкэр, Н. Шагановыр, нэмкхэри тыххэм алфэдгэдэштгэгъах. Ахэр дэгэруу къесашхэжых. Тызэфэсакыжьищтыгь, зыщицкылагъем зыч-зычэгъуу тызэкью-кощтыгь», — ылощтыгь Е. Кононенкэм.

Партизан купхэм зэкэм ялещагъэхэр Ставрополь краим иапэрэ секретарыгьэу М. А. Сусловыр ары. Нэужым ашт ильэс-сүбэрэ КПСС-м и Гупчэ Комитет исекретарэу Юф юшлагь.

«Кын дэдагь, ау тыкызызкэлкыагъэл. Нэужым типашэ пытагъэрэ лыгъэрэ кызэрхэфагъэм пae шүккэ зигугуу къышыгъэхэм сэри сахэтыгь», — **рыгушхоу кылжыкыщтыгь резведчицэм**.

Командирэу К. Евтушенкэр япащэу разведкэм клохи, пшээрлын ялагъэр агъацкылагъэу къагъэзэжыгъэу фашистхэм якъэбар шээфхэмэр Европэм зэрэшьизуагъэхэр зытхэгъэе кинопленкэмэр зэрэлт бронемашинэр къатырахыгъагь. Ау къэлжыххээ, ошлэдэмшишэу нэмьц патрульным пэууагъэх, зэоныррагъэжьагь. Ахэм ахэтыгь нэмьц кинооператорэу Белорус-

сием, Украина, Европэм, нэужым Кавказым заор зэрэшыклоэр тезыхыгъэр, ар гэрээр аштагь.

Е. Кононенкэр партизанхэм афэпшэргэхъэштгэгь, афэгыккэштгэгь, ашт дахлоу разведкэм клоштгэгь. Бжыхъэм М. А. Сусловыр иунашшоокэ партизанхэм яштаб Дээ Плтыжьым хагъэхъажынэу рахуухъэгъагь. Мэфэ заулэрэ күшхъэм хэтхэу куягъэх. Жым зэхихыккэгэе мэзыр зепачынэу щитгэгь. «Осышо тельгэгь, мэфэренним зы километрэ нахь тфэктугъэл. Күшхъэ шыгум тызынэсүм ос хьотеу зэрихъэрэм уигъаплъэштгэгъэл, чылэм нахь зыкыгъэлтэштгэгь, къэушүнкыгъ. Осышхом машэхэр фэтшыхи, зычтутхумагь. Пчэдхыжым чылэл афэмьшэчэу нэбгырэ 12 щитгэхэу къэдгэтоуыгъагь. Зынбжь хэклотагъэхэр нахьыбагь», — **кылжыкыщтыгь Евдокие.**

Зэральэккэу ыкчи гузэжьогъукэ ахэр агъэтэлтыжхи, Лэбэ псыхю кэим фагье-зэгъагь. Зылэхэр, зыльакхээр пыщтыкыгъэхэр ахэтыгъэх, партизанкэу Наташа Василенкэм ыниту рихыхын ылъэкыщтыгъэп, ареуштэу күшхъэм кызэрхэмыхьшүштгэхэр тъэнэфэгъагь. Псэулэу Курджиновэр къапэблэгъагь, илахыл бзыльфыгъзу ашт ёшыпсэурэм дэжь ылэхэр охуужыгъэл щылэнэу ар командирим ытлупшыгъагь. Щагум дэмыхъээзэ полицай-кумалым кыльэгүү, партизанкэр зыдящылэр нэмьцхэм арилогъагь. Наташа хъазбэурагъэшчэгъэр гүунэнч. Сид зыраши, игүусэхэр зыдящылэр къафиууагъэп. Зэхэукалагъэу, ыльакъо темытыжьышуу, «сэ сыйпартизанк» зытхэгъэп пхээмбгүүжьыер ыпшээ илъэу, машинэм кыралъэшьуу пыльаплэм зырацгалэм, нэжь-лүхжэу ыкчи бзыльфыгъэхэу кырафыллагъэхэм къариложыгъагь: «Техж-хүнкаклохэм шууапеуцуж. Шэхэуу тидээхэр къесыщтыг! Зэкэри пышуулэнхэ шульэгъыщтэп».

Евдокие зыхэтигъэгэе партизан купыр пчыххэм Лабэ изээпрыкылээ нэсигъагь. Күшхъэм чы къорэгъ кыхъэхэр къышатгэхъазырьгъэхэу зыдаигъагъэх. Псыхю зэпрыкылхъээ, партизанхэм ашыц псым зэрэрихыжьагъэр Евдокие кыльэгэх, пынкээлээ зыхиэд, къубуытыжьагь, нэпкын тетхэр къидеэхээзэ къыдашэжьагь.

— Псым къыххэсжыгъагьэр зыщицкыр сшлэштгэгъэп ыкчи суккэлчагъэп, ар тикомиссарэу И. П. Храмковыр арэу кычлэгъагьагь. Ар гуузым ытгэгумэккыщтыгь, пыс чылэм хэтэу ылэхэми ылъакхэхэми фэш къахахь, бэшыр къытлупшыгъ. Нэмьцхэм тыкъальгэгүү, къызытлъежхэхэми ар къыщытынагъэп. Сэри сицьгынхэр зэблэсжүнэу уахтэ шылдагъэп. Типартизан куп шыцшуу псаоу къенжэгъагъэр нэбгыри 9, ятлонэрэ купыр къыткэхъажынэу щитгэгь, ау тхъамафэрэ тяжи, ашыц гори къызэмийлэгээ тигъогу түтхэжьагъагь, — **кылжыкыщтыгь бзыльфыгъэм.**

«Нэмьцхэм яхж-къоулагъэгэе ёгашшэм тшигъупшштэп, тихэгъэгүү ыкчи ашт ёшыпсэурэ цыфхэм къазэрэдэзекулагъэхэр афэдгэгъущтэп» — **ылощтыгь Евдокие.**

Иван БОРМОТОВ.

Мэфэк I Йофтхъабзэхэр

Лэужхэм
ащыгъушиштэп

Хэгъэгур пыим езымыгъештагъэу зэуагъэ пэпчъ лыхъужь. Ахэм ахэтых апсэ атызэ, напэр зыщэфыгъэхэр.

Шытхуцэ анахь лыаплэу «Советска Союзым и Лыхъужь» зыфилорэр ти Адыгейкэ къалэжьыг нэбгыриблжьогъуиблымэ: Андырхье Хъусен, Ацумыжь Айдэмэр, Бжыхъако Къымчэрий, Къош Алый, Нэхэе Даут, Тхъагуу Исмахыл, Шүцлэ Абубэчыр. Лыхъужхээр лыхэрэп, ахэр сидигьуу къытхэтых, такырэпльы, тэгшашлоо.

Хъакурынхъаблэ икэлэ пIугъ

Усаклоу, журналистэу, дзэктол-снайперэу Андырхье Хъусен Боржэхь ыкчор мамырныгъэм, шхъафитныгъэм кытфызыгъэгээжэхьгэхэм ашыц, зэблэжьыгъэп, ыпсээтыгъагь. Илъэс 21-рэ кыгъэшлэгъэр, ау псаумэ анахь псауж.

Абдээх къалэр лыгъэшхо зэрихъээзэ, шэккогъум и 8-м, 1941-рэ илъэсүм зэуаплэм щыфхэхьг. Хэгъэгум итхаклохэмкэ алерэу «Советска Союзым и Лыхъужь» зыфилорэр цэл лыаплэр (зыщмынээж уж) кыфагъэшшошагь. Хъусен илссэемблэжьыгъэ, илъягъэ ин кластьхъэу икъоджэ гулсэу Хъакурынхъабли, зыщыфхэхьгэ къутыреу Дьяковыми 1967-рэ илъэсүм саугээт ашыфагъэуцугь. Хъусен имемориальнэ музей икъуаджэу Хъакурынхъаблэ бэдзэогъум и 16-м, 1982-рэ илъэсүм кынжээштэйхэйхэй. Лыхъужхын ыцэл къэлэгээдэжэ училищэу зыщеджагъэм (джы педколледж), къалэм, къудажхэм яурамхэм ахьы.

ЛэужхыкIэр Лыгъэ хабзэм шыфапIу

Теклоныгъэм и Мафэу къэблагъэрэм ехүүлээ Хъусен имузей Иофшаклэ, шоу ылэжьырэр зэдгашшэмэ тшигъоицьоу Хъакурынхъаблэ тшигъыагь. Тимашинэ псынкээ тызэриккээу синэ къыкындэзагъэр музей лупэр къэблээ-лъэбээ зэуугъэкоты-

гүэу зэрэштэйр, къэблэгъэрэ мэфэккышхом имэкъэгъэлум фэдэу къэгъагъэхэр кызэрэшькхэр ары. Музей пчэшхъаум тызэребакьюу къэгъэльгэйон зэфэшхъафхэу «ТичыпIэгъухэу фронтын Ѣзызэуагъэхэр», «Дзэктол письмэхэр» зыфилхээр кытпэшофаагъэх. Фронтовикхэм япортрет ин пэпчъ анэгузы гушлоо, зы цыфыгъэ голуугэ гъэшлэгъон горэ кычлэющы, гүшүйэнчьеу зэпэсэпплихъэх, тинепэрэ мэфэ нэф пае зышхъамысжыгъэхэу, зиджэнэт зыгъотыгъэхэр.

Гүшоу кытпэгъохыгъэхэх музейм илъэс 40 Ишпэ-цыпэм нэсигъэу үт научнэ Иофшишэу Хъут Фатимэ, музейм илашэу Даур Анжелике ыкчи илофшишэхэй Зэфэс Фатимэ, Ордэн Мае. Музейм бэмшишэу аштагь Иофшишэ ныбжыккэ лектор-экскурсоводэу Іашхъэмэфэ Азэ.

Хъусен имузей иэкспозиции зэрэштэйэу Іашкэ-лъэпкэ къэблэгъэр къыхэтыхы. Хъут Фатимэ игуапэу къыхигъэшыгь Адыгэ Республике ыкчи илофшишэхэй Зэфэс Фатимэ, Ордэн Мае. Музейм бэмшишэу аштагь Иофшишэ ныбжыккэ лектор-экскурсоводэу Іашхъэмэфэ Азэ.

Хъусен имузей иэкспозиции зэрэштэйэу Іашкэ-лъэпкэ къэблэгъэр къыхэтыхы. Хъут Фатимэ игуапэу къыхигъэшыгь Адыгэ Республике и Лышхъэу Къумпиль Мурат ыкчи ежь районым илашхэхэм музейм лъашэу анаэ къазэрратетыр.

— 2019-рэ илъэсүм тимузей гъэццэлжьынхэр Ѣзыгъагъэх, унашхъэр зэрэштэйэу зэблахуугь, ыклоц агъэлжэхьгь, — къеуатэ Даур Анжелике.

— Экспозицием стендыкхэр къыххэгъагъэх, илъэсипши пчагъэм тхыгъэхэр зытэгъэхэри тигъогу түтхэжьагъагь, Лыхъужхын ыцэл къэлэгээдэжэ училищэу зыщеджагъэм (джы педколледж), къалэм, къудажхэм яурамхэм ахьы.

Анжеликэ уеупчыжын имыщыкагъэу Хъусен имузей сидигьуу Иофыр зэрэшьжьотыр, фондым чэлхъэр зэхэугуфыкыгъэу зэрээхагъээкошыкхэр — документхэр, түн зэфэшхъафхэр, шытхуу тхылххэр, зэо Ѣзыгъын шуушаэхэр, письмэхэр, гүкээхъыгь тхылххэр, открыгкхэр, сурэтхэхьгь зэфэшхъафыбэр къызэтэгъэнхэм, ухумэгъэнхэм анаэ зэрээтэтир къеуатэ.

(Икэух я бэрэ н. ит.)

МэфэкI Йофтхъабзэхэр

ЛІБУЖХЭМ ашыгъушиштэп

(Икзух).

Мы мафэхэм, мэфэкI йофтхъабзэхэр зэрялехэр, экспурсиехэр мафэ къэс зэрээхашхэхэр, ахэм Андырхье Хусен икъехъукI, ишылакI, иеджеклаагъэр,

иоофшаклаагъэр ыкIи фронтым зылохъэм ишыненгъэ зэрээхъокыгъэр, снайпер движением клацакло зэрэфхэхъугаагъэр, ныбджэгүү-цифрышоу зэрэштигъэр, ихэгъету, ильепк шуульягъу зэрэгту-

нэнчъагъэр къылолтагъэх.

Мыщ дэжьым мэкэ чеф итыгъэр тхъакумэм къыридзагъ: еджэпI-интернатэу къуаджэм дэтым ия 7-рэ класс щеджэхэр ягуалеу, якэлэгъаджэхэр ягъусэхэу музеим къэклугъэр. Ахэр музеим ыгъэхъазырьгэ къэгэлэль-тюонкIем епплыгъэх. Хусен имузей зэрякIуплэр мышьащэу клацхэм музей экспозициер джыри бэрэ къаплыхъагъ, анахьэу диорамэу «Подвиг» зыфиорэр.

Гукъоми, ветеранэу къафаклоштыгъэхэр къуаджэм дэссыжхэп (шыэжхэп), ау патриотичесэ плунгээмкI лъешэу зишиагъэ клацаклор Андырхье Хусен имузей ары. Мыщ лыхъужу сыхъатхэри, литературнэ зэхахъэхэри, тхыль лъэтегъэуцохэри, лупкI къеджэнэмкI зэнэхъокуухэри щызэхашхэх, музеим иоофышаклаагъэр зэралькIу егъэджэн-плунгъэм хэлажьэх. Хусен имузей ишылакI, изытет, ишшьериль ыгъэцкIэним-

кI лъешэу яшыагъэ къякы Хусен ышыпхью Даур Аминэт Борэж ыпхум (ублэпI класхэмкI анах къэлэгъэдэжэ пэртыгъ Шэуджэн районымкI, ХакурынхъаблэкI), ыкью Даур Къэлпъан

ыкIи аш ышыпхью Куай (Даур) Риммэ, аш ыпхью Хуажь Аминэт ыкIи мыхэм яльтыгъэхэр зэкэ зэрхъупхэ дэдэхэр, музеим мылькукIе ТэпыIэгъу къызэрэфхъухээр, гүшьэм пае, телевизорыши къафычлагъеуцагъ, шъханыгъупчэхэр пластиккIе Риммэ къафызэблхуягъ, джэхшшо алтырэгъу тедзэхэр къафашэфыгъэх. Аш къикырэр Хусен ипхъорэльфхэм шу альэгъоу, зыкли ашыгъупшш, зэрафэлъекIу ишлэж зэрагъэльлэрэр ары.

Музеим инаучнэ йофишаклю Хуут Фатимэ зэрэкигъэхъигъэ, иунэм фэдэ хуугъэ Хусен имузей, коллектив гупсэф зэгурьло ѩэлажьэ. Даур Анжеликэ мы музеим ильесищ хуугъэ юф зышишэрэр, аш ыпекI Адыгейим исоветхэм яа 1-рэ ЗэлукI зыщыкIогъэ Унэ-музеим иоофышакль, Фатимэ оптышко иэ хуугъэшь, музей юфир зэкэ улкIэлкIигъэу ешэ, ныбжыкIэу аштэгъэ Ишхъэмэфэ Азэ агъесш, Зэфэс Фатимэ ыкIи Ордэн Mae цыф гупсэфых, юфим зыкIера-зэнкIырэл.

Хусен имузей ишын сэ сшхъекI (мы тхыгъэм иавтор) институтыр къэс-сыухъигъэ къодыуу сыхэлэжьагъ, аш сигуушыс цыпэ зэрэхэльям сэгээгушо. Андырхье Хусен къыгъашлагъэр мэкэ дэд, ау а уахтэм щыфызэшлокIигъэр бэ, лъэуж нэф къыгъэнагь. Хусен имузей цыфкIупл, гупшисэр къызыщу-цирэ чыпл. Тиогу къаргью, тичыгу, тихэгъету ашымамырынэу тэлъало.

МАМЫРЫКЬО
Нуриет.

Сурэтхэр: Ишынэ Асплан.

АДЫГЭ ТХЫЛЬ ТЕДЗАПIЭМ ИМЭФЭКI

тиографие шрифтхэр къызыратым, аш тхыльхэр щагъэхъазырхэу аублагъ, нэужым ахэр Краснодар къыщидаагъэ-къыжыщтыгъэх.

— Неп Адыгэ тхыль тедзапIэм адигабзакло урысыбзакло тхыльхэр къыщи-дэтэгъэхъ. Ахэр нахыбэрэмкI титхакломэ атхыгъэ романхэр, повестьхэр, усэхэр зидэт тхыльхэр. Ильесим къыклоцI тхыль 30-м клахъэу къыхэтуютин тэлъэхъ, — къеуатэ тхыль тедзапIэм илацш, усацако Къуико Шыхъамбий.

— Москва дэт литературнэ институтэу М. Горькэм ыцэ зыхырэр къызысухым ыуж юфшакло къызэрыкIуу мыщ сыйылхуягъэгъагъ, едзыгъо-едзыгъуу тхыль къидэгъэхъиним епхыгъэ юфшэнэр щызээгъашлагъ. Нэужым, тхыль тедзапIэм пащэ сыйыфашым, силофшэн алэрэ къатым къызэрэцэгъэжъягъагъ къыс-шхъаплэгъыгъ, пэшэ ыннатIэм пиль юф хыльхэр къысфигъэпсынкIагъэх.

Ильес 95-рэ гьогоу Адыгэ тхыль тедзапIэм къыкгузэм къыклоцI тхэнэр езгэ-жэгъэхъягъэ, ахыгэ тхакло пчагъэмэ ялэрэ тхыльхэр къыщыхаутыгъэх, алэрэ лъэбэкьюу литературэм щашыгъэм ылъапсэу ахэр хуугъэх, нэужым ахыгэ дунайм щызэльашлагъэх, тхыльипши пчагъэхэр къыдагъэхъигъэх. Тхыль тедзапIэм юф ешэфэ тхыль миниллэйм ехуу къыщыхаутыгъ, ал экземпляр миллиониблым шхъадэкыгъ.

— Джыре уахтэм тхыльэу къидэгъэхъягъээм ятираж зэлтыгъэгъэр псэуплэмэ адэт тхыльеджаклэмэ тхыль пчагъэу ящыкIагъэр ары, — къеуатэ Къуико Шыхъамбий. — Тхыльэу къы-

дэдгъэкIыщтым ипчагъэ зэрэдгъэ-нафэрэм даклоу аш юф дэтэшэ, хуутынм фэтэгъэхъазыр.

Ахыгэ тхыль тедзапIэм илацшу Къуико Шыхъамбий иоофшакло куп егъэрэ, шытхуу пыльэу зэрэлжэхэр, пшъэдэкIыжьэу ахыгэром имэхэнэ къа-зэрэгурьорэр хегъэунэфыкы. Ахэр ильес Ѣэким къехъигъэу мыщ щылажьэхэр редакторхэу Жаклэмико Светлан, Аджыре Май, Шагудж Асиет, редактор шхъалэу Хъорэл Марзят. Редактормэ язаклон, тхыльыр хуутынм фэзэгъэхъазырхэр, аш еджэжыхэр корректорхэр ары, ахэр Шхъафыж Сафиетрэ Фатима Полинамрэ, пшъэдэкIыжь зыхырэу къидэгъэклаклор Хуутыжь Шаймет, техничесэх редакторыр Чыпэкью Марзят. Сурэтшэу тхыльым ыкIышо, аш ыкIоцI дэтышт сурэтхэр зээзигъэзафэр Наталя Федотовар ары. Компьютерым клацхэмэу пстэури зээзигъэукахъэр Надежда Зинченкэмрэ Татьяна Косякэрэ. Тхыль тедзапIэм ибухгалтер шхъалэр Хъаткью Марият, иэкономистэу Альфия Исхаковар, документхэм ягъэзеклон фэгъэзгъэр Юлия Башировар ары.

Ахыгэ тхыль тедзапIэр зыщыэр ильес 95-рэ зыщыхуугъэм тигу къыддеэу щылажьэхэр тафэгушо! Джыри ильес-сыбэрэ юофшэн къыкIамыгъэчэу Ахыгэ Республиком, тихэгъэгоу Урысыем ашыгъэзурэ цыф лъэпк зэфэшхъафхэр тхыльтыгъэхъэмкI агъэгушонхэу, ежхэм псаунигъэ пытэ, ѢэкIешу ялэнэу тафэльяло!

ДЭРБЭ Тимур.

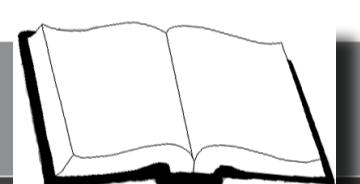
Ахыгэ Республиком шыгъэзурэ тхакломэ насыпшишо ял, съида пюомэ атхыгъэ тхыльхэр ыпкI хэмийлэвтэу къэралыгъом къафыдегъэхъ. Урысаем шольырыба къинагъэхъ хабзэм иахьщэхъ тхыльхэр къащыхаутыгъэу, аш изакъоп, авторомэ юофшаклаагъэ къыкэлкIорэ гонорарри къащаратыгъэу.

Нахыбэрэп, зэкI пюоми хүнэу унае хуугъэх, ахэм ыпкI ямытэу тхыльхэр къыпфыдагъэхъытхэп. Тэти Ахыгэ тхыль тедзапIэр жыныгъакем и 8-м загъэпсэгъэр ильес 95-рэ хурэм ишуагъэхъ тиадыгэ лъэпкI иллтературэ ыпкI лъыкIотэн ельэхъ, ахыгэ тхаклохэр, ахэм афшхъафхэр, ыпэлэсэн-нгъэ зыхэлжэу, художественнэу тхэн амал зиэмэ зэкIемэ ятхыльхэр къыщыдагъэхъих, юофшаклаагъэм уасэ фашызэ

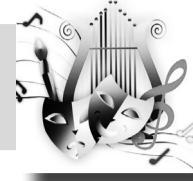
гонорар дэгъуи аратыжын алъэхъ. 1928-рэ ильесим ижъонигъохэ мазэ и 8-м Ахыгэ Хэкум игъэцэхъакло комитет унашо ешы хэку тедзапIэр «Ахыгэская печать» зыфиорэр зэхашэнэу. Нэужым ахэр Краснодар тхыль тедзапIэм и Ахыгэ къутамэ хуугъягъэ, тедзэпI-полиграфический ыкIи тхыльыщэ объединениеу «Ахыгэя» зыфиорэми зы уахтэрэ хэтэгъ, ау Ахыгэ Республиком зызэхашгъэм къыщегъэжъагъэу Ахыгэ Республике тхыльтедзапIэр ахэр хуугъягъэ, нэужым ахыгэ дунайм щызэльашлагъэх, тхыльипши пчагъэхэр къыдагъэхъигъэх. Тхыль тедзапIэм юф ешэфэ тхыль миниллэйм ехуу къыщыхаутыгъ, ал экземпляр миллиониблым шхъадэкыгъ.

1925-рэ ильесим нэс ахыгабзакло тхыгъэ тхыльхэр СССР-м ихэутын гуччэу Москва дэтгэгъэм къыщыдагъэхъытхэгъ. А лъхъаны хэкум джыри илгээхэн типографии, аш Ѣилэжъэн зыльэхъытхэгъ юофшаклохэр. Ау 1925-рэ ильесим ыкIэхъем адэжь Ахыгэпромторгым ичыпIэ

— Джыре уахтэм тхыльэу къидэгъэхъягъээм ятираж зэлтыгъэгъэр псэуплэмэ адэт тхыльеджаклэмэ тхыль пчагъэу ящыкIагъэр ары, — къеуатэ Къуико Шыхъамбий. — Тхыльэу къы-

Театроведэү, АР-м искулуствэхэмкїэ изаслуженэ Йофышїэшхоу
Шъхъапльэкъо Къесэй къызыхъугъэр ильэс 85-рэ мэхъу

Шыныгъэр иласэү кырэкю

Шъхъапльэкъо Къэсэй къуаджэу Пчыхъалыкъуае жъоныгъуаклэм и 10-м, 1938-рэ ильэсым къышыхъугъ, унэгъо зэгурьло ежыр ыкли ышыпхъуипл щапуугъэх.

Хэгээгү зэошхом ятэ щыфэхыгъ, исабынгьо-кэлэцыкүгьо зэо ильэсхэм ыкы зэоуж зетгээпсихъяжыгъо уахтэм атефагь. Заор заухыгъэм ильэс 30 тешлэжыгъэу Къесэйрэ ышыпхъурэ къош къэхальэр Украинэм ит посэуплэу Буряки дэтым ятэ икъэ къыщаагьотыгъ ыкы аш щылаагьэх.

1957-рэе ильээсүм Лъэпкь театрэм ия II-рэ студие къэзыухыгъэхэм ар ашыц. Драматургэу, ГИТИС-р 1941-рэе ильээсүм къэзыухыгъэу, фронтовикэу, иахыыл дэдэу Шъхьаплъэкьо Хьис ары Къэсэй къэлэшом дэт еджэп!ешхом ч'эхъянам тезыгъэгушуухьагъэр. А уахътэм Къэсэй филологиемкэ факультетым ипчыхъэ еджап! щеджэштыгъ ык!и хэку гъэзетым юф щиш!эштыгъ. Ехъ фэдэ къэлэшпъашшэхэу актер хъумэ зышлонгъохэм ахэтэу Шъхьаплъэкьо Къэсэй театроведческе факультетыр къыуухыгъ.

Сәнәхатеү қалам кыыхыщтымкә қыдеңгәз Хысес хәүүтүағыз. Кәсәй ГИТИС-м дәрғоу щеджагъ, театрәхэм ачлахъәштигъ, ашыләштигъ, ымышләрәр зәригъашәштигъ, аузә сәнәхъатым зығығасәштигъ, Москва а уахътэм культурна жыяу дәтүгъэр («оттепель» иуахътә) зығишишагъ.

иуахыг зыгыщага.
Мыекъуапе къызегъэзжым, Къесэй театрэм бэрэ юф щишлагъэп. Ар лъялкъ журналистикам, гъазетуу «Социалистический Адыгейм» ыкчи партием иобком инструкторэр ашылэжьагъ. Партийнэ органхэм ныбжыкіэ кадрэхэр зыщящыкіэ. Дэгээ охьтагъ.

1970-рэ ильэсүм ыкIэм Шхъаплээкь Къэсэй Адыгэ хэку драмтеатрэм идиректорэу агъянаф. А лъэхъаным театрээр *tloj* гошыгъягъэ: адыгэ ыкIи урыс труппэхэр. Мы уахтэр театрэхэм *Io*фышхо зыщалэжыгъэу хъугъэ. Шхъаплээкь Къэсэй театрэм илэшхъяэтэу зыщыщтыгъэ ильэсүм Урысүем идраматическэ театрэ 600-м щыщэу анахь дэгүү 10-м титеатрэ ахальытэгъягь. План инхэр ялагъэх, ильэсүм кы-

культурээр зыфэдэр, аш шуагъэу хэлтийр афыриотыкын зэрильэкыгъэр ары. Анахьэу кыхэгъэштыгъэн фаер а зэкэ адыгабэзкэ зэрэтхыгъагъэр, театрэ культурэм фэдэкъабзэу бзэр ашкэ зериухуумагъэр ары.

1960 — 1980-рэ ильэсхэм Къесэй къыхиутыгъэ тхыгъэ зэфэшьхъафыбэм Адыгейим икултурэ икүтэмэшко къаубытыштыгъ. Мы хеутыгъэхэмкээ культурэ юфышшахохэм яюфшлагъэ зэклэ къызэтебгъэуцожын плъекыщт. А уаҳтэм непэ фэдэу электроннэ шыккээ-амалхэр щылагъэхэп, ащемыльтыгъэу, а лъехъаным исценическэ искусствэ зыфэдагъэр ащ упкэлпкыгъэу, спектаклэу къашыгъэхэр илэубитылэу къыриотыкыгъ. Джаш фэдэх, гущылэм пае, рецензиехэу А. Еутыхым итхыгъэ тэхыгъэ спектаклэу «Маленькая женщина», Р. Тагор ироманыкэу

«Крушение», Хь. Шхъаплъэкъом ипъесэу «Даут» зыфилохэрэм гъэпсыкіл-шыкіл, декорациея ялагъэр, актерхэм ящыгъын шуашхээр, рольхэр гъэшлэгъон дэдэу къызэрашыгъэхэр къызшилотагъэхэр.

Адыгабзэкэ тхыгъэ хеуты-
гъэхэм Къэсэй ekloy термино-
логиер зэраацгъэфедагъэри
ушэтакъохэмкэ материал дэгъу.
Адыгэ театрэм илофшікагъэр
хэти гуетыныгъэу сценэм фы-
риагъэр бгъэунэфынымкэ.

Шъхьапльэкъом IoF ешлэфэкэз театрэм ехъыллагъэу тхыгыг 150-м ехъу къыдигъэкъыг. Ахэм янахьыбэр адыгабз зэрэтхыгъэр. Мыхэм аащхэр театрэ журналхэу «Страстной бульвар» (М.) ыкъи «Южный театральный вестник» (Ростов-на-Дону), театрэм ехъыллагъэу тхылъэу «Годы. Спектакли. Судьбы» (Майкоп), журналхэу «Зэкъошныгъэм» ыкъи «Литературная Адыгея» зыфилохэрэм ыкъи республикэ, район гъэзетхэм къарыхъаягъэх.

Квартыкыага вэх.
Къэсэй театрээр ягъэшлэгээ
нымкіэ радиом ыкін Адыгэ
төлөвдидением агъэхъазыры-
рэ къэтынхэмий бэрэ ахла-
жьэу къыхэкыг. Театроведэү
Шъхьаплъекъор театрэм иофи-
гъохэмкіэ ыкін лъэпк драма-
тургиемкіэ зэхэгүүшлэгъухэм
конференциехэм, Иэнэ хурае-
хэм кіещакло афэхъою ыкін
Адыгейим иеджаплэхэм аышыз-
хащэрэ юфтьхъабзэхэм арагъэ-
благъяу къыхэкыг.

Ильэс зыкэлэлтыг хөмөн Къесэй театрэ фестивальхэм, творческэ зэнэктүүкъухэм яосеш куп хэтыгь. Шыолтыр фестива-лэу адыгэ-абхаз театрэхэмкээ

«Наш кавказский меловой круг» зыфиорэм московскэ критикхэм ахэтэу, театрэхэу мы юфтьабзэм хэлэжьагъэхэм уасэ щафашыгь. Къэлгъэн фаер мыхэм іækыб къэралхэм къарыкыгъэ артистхэри зэрахэтыгъэхэр ары. Джащ фэдагъэх кілэццыкlu театрэхэмкіэ шьюллыр фестивалэу «Зазеркалье» ыкы мыхэм анэмыкхэри.

Къ.А. Шъхъапъльэкъом культу-
рэм ыкли искуствэм афэгъэ-
хъыгъэ юфхэмкъэ ушэтаклоу
зыкъигъэлтэгъуагь ыкли науким-
къэ, литературэмкъэ, искуствэм-
къэ Къэралыгъо премиехэр
афэгъэшьошэгъэнхэмкъэ комис-
сиене АР-м и Лышъхъэ дэжь
щызэхашагъэм хагъахъэу хъу-
гъэ. АР-м культурэмкъэ и Ми-
нистерствэ и Общественне
совет итхаматэу аужыре ильес-
хэм къыхэкъыгъ.

Шынхальпээко Къесэй Алкъес ыкъом медалеу «За доблестный труд», икъэралыгъо щытхъу тхылъхэр, рэзэнтыгъе тхылъхэр къыратыгъэх, медалеу «Адыгей-им и Щытхъузех» къыфагъэшьошагъ, Урысыем ижурналист-хэм Я Союз хэт.

Сэ шынхээкээс сэнхэхьатыр
къягынхынымкэ ыкчи зээгъэ-
гъотынымкэ Къэсэй ирекомен-
дациеу кыситыгъэм иштуагъэ
къисэкыгъ, Ленинград театрэ
институтын итеатроведческе
факультет сыйчэхъагь ыкчи къэ-
сүүхыгъ. Зы ллэужым игъогу
ащ къыкэлъякюорэ ллэужым
льгъэкүятэ, ар хабзэу щылэ-
нныгъэм хэлъ. Джащ фэд непэ
зимэфэкэ ин хэзыгтгэунэфы-
кырэ тофшлэкшоу, театрэр
зикласэу Шхъаплъэкъо Къэсэй.
Ллы гэсагъэм шхъэклифи лын-
тэныгын ыгъотыгъ, иунагъуи
щэгупсэфы, татэр икъорэлъф-
пхъорэлъфхэм лъэшэу яклас,
шүү альэгъу. Үлхъюу Марзет
педагогие шлэнгъэхэмкэ кан-
дидат, МКъТУ-м научнэ тофшлэ-
ннымкэ ирэлорышлэлэ илаш

Шъхъаплъекъо Къесэл Алкъес
ыкъор шъеныгъе ыкъи Іеплъе-
сеныгъе ин зылекъель цыиф, непи
зэрэфэлъекъу республикэм
ищылэньгъе (анахъэу культурэм-
къэ гъеззагъу) хэлажъэ, театро-
вед юшшилэншхор ежь иадыга-
бзакъа нажжынг.

бээкіэ ыләжыгъ.

Непэ Къэсэй ыныбжыкыл, шлагъю илэмкі төфө шылыпкъэу гъэсэфыгъом нэсыгъ, ѿыс. Имэфэл мафэкіэ тыгу къыддеу түфэгуш! Псаунгъэрэ тхъягъюра шымыкъанэу фатало

ШЬХЪЭЛЭХЬО Светлан.
Театровед. АР-м искууствэ-
хэмкээ изаслуженэ йофы-
шэшхү.

Шахматхэр

Гимназиен N 22-м теклоныгъэр къыдихыгъ

Хэгъэгу зэошом тицыфхэм Теклоныгъэр къызыщадахыгъэм ия 78-рэ ильес ихэгъеунэфыкын къыдыхэлтыгъэу Мыеекъуапэ икэлэеджаклохэр шахмат псынкэхэмкэ зэнэкъокуугъэх. Муниципальнэ едзыгъом хэлэжьагъэх ублеплэ классхэм арысхэр. Зэфэхыссылжхэм къизэррагъэлэгъуагъэмкэ, теклоныгъэр къыдахыгъ гимназиен N 22-м икэлэеджаклохэм.

Зэнэкъокум гэсэнэгъэм иучреждение 11 хэлэжьагъ. Мы спорт льэпкыымкэ гимназиен N 22-р зэклэм анах льэш. Блэкыгъэ ильесым фэдэу гимназистхэм дэгье дэдэу зыкагъэлэгъуагъ, команднэ зэлжүүгэй 28-у ялагъэм щыщэу зы партиер ары нынэп ашуахыгъэх. Ятлонэрэ чыплэр къыдахыгъ гурт еджаплэу N 17-м илыхиклохэм, гэсэнэгъэм игупчэу N 18-м икэлэеджаклохэр ящэнэрэ хуугъэх.

Зэнэкъокур швейцарскэ шыкъэм тетэу куагъэ, тури 7 къыдыхэлтыгъэх.

Хагъеунэфыкырэ чыплэр къыдэзыхыгъэхэм Мыеекъуапэ гэсэнэгъэмкэ и Комитет идипломхэр ыкли имедальхэр афагъашьошагъэх.

Баскетбол

Мыеекъуапэ икомандэ чемпион

Урысые зэнэкъокью «Локобаскет — Школьная лига» зыфиорэм исуперфинал жыоныгъакэм и 5-м къалэу Челябинскэ щыкъуагъ. Мыеекъуапэ олимпийскэ резервымкэ испорт еджаплэу В.С. Максимовым ыцэ зыхырэм ибаскетболистхэр чемпион хуугъэх.

Зэнэкъокум ифинал щызэлжүагъэх Адыгэ Республикэм ыкли Калининград хэкум якомандэхэр. Тиклалэхэм ешлэклэ дахэ къагэльэгъуагъ ыкли теклоныгъэр къыдахыгъ, пчагъэр — 60:45 (16:7, 17:14, 18:14, 9:10). Финал едзыгъом къыдыхэлтыгъэу Мыеекъуапэ илыхиклохэм ешлэгъуи 6 ялагъ, куп уцугъом Приморскэ краим ыкли Ростов хэкум якомандэхэм аткагъуагъ, нэужум Тульскэ ыкли Нижегородскэ хэкухэм, финалныкъом Калужскэ хэкум къашуахыгъ.

Урысие зэнэкъокур 2006-рэ ильесым щыублагъэу рагъеклокы, Адыгейим икомандэ апарэу чемпион хуугъэх.

Красногвардейскэ районым пэрытныгъэр ылыгъ

Адыгейим игъецэлжээклю ыкли ихэбзэгъэуцу къулыкъухэм яофышэхэм азыфагу щызэхащэгъэ спартакиадэм иапэрэ едзыгъо Мыеекъуапэ щыкъуагъ.

Къулыкъушэхэм футбол ыкли теннис цыкликумкэ, баскетболымкэ, бильярдымкэ заушетэгъ. Зэфэхыссыж анах дэгъухэр къээзигъэлэгъуагъэр Красногвардейскэ районир ары. Аш илыхиклохэр футбольным ыкли баскетболым щаткагъуагъэх, теннис цыкликумкэ ящэнэрэ хуугъэх. Тэхүүтэмькье районир къээзигъэлэгъуагъэр бильярдымкэ анах льэшгъэх, баскетболымкэ ятлонэрэ хуугъэх. Теннис цыкликумкэ зэнэкъокум теклоныгъэр къыщидэзыхыгъэр Мыеекъопэ районир ары.

Юфтхабзэм иятлонэрэ едзыгъо бжыхъэм рагъеклокыщ. ыпэклэ къизэрхэдгъэшыгъэу, джыре уахтэм Красногвардейскэ районим пэрытныгъэр ылыгъ.

Нэктубгъор зыгъэхъазырыгъэр БЗЭШУ Асхад.

Зэхээшагъэр
ыкли къыдэзыгъэхъырэр:
АР-м льэпкэ Иофхэмкэ, Иэкыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкээгъухэм адьряйэ зэпхынгъэхэмкэ ыкли къэбар жуутгъэм иамалхэмкэ и Комитет
Адрессыр:
385000
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер
зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79
Редакцием авторхэм
къаихырэр А4-къэ
заджэхэрэ тхьапхэу
зипчагъэхэм 5-м
емыхъхэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтээ, шрифтыр
12-м нахи цыкликунуу
щытэп. Мы шапхъэхэм
адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием
зэкигъэхъюхъэх.
E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зыщаушыхъятыгъэр:
УФ-м хэутын Иофхэмкэ,
телерадиокъэтынхэмкэ ыкли зэлты-
Іэссыкэ амалхэмкэ и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чыпэл гээхъорышил, зэраушыхъятыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутыгъэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкэмкэ
пчагъэр
4246
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 763

Хэутынным
узыцкээтхэнэу
щыт уахтэр
Сыхатыр
18.00
Зыщыхаутыгъэр
уахтэр
Сыхатыр 18.00

Редактор шхъялэр
Мэшлээкъо С. А.

Редактор шхъялэм
игуадзэр
Тэу З. Дз.

Пшъэдэгъыж
зыхъырэ
секретарыр

Тхъаркъохъо А. Н.